

Robert Ryan

Třetí případ doktora Watsona

Záhada
mrtvých
mužů

PLUS

Záhada mrtvých mužů

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.nakladatelstviplus.cz
www.albatrosmedia.cz

Robert Ryan
Záhada mrtvých mužů – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

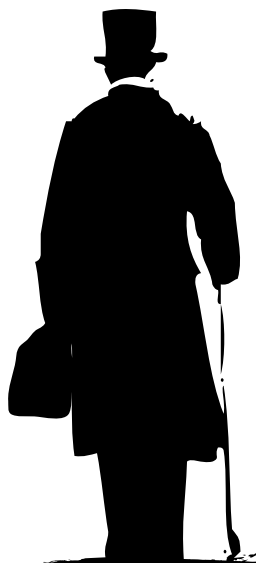
Robert Ryan

**Záhada
mrtvých
mužů**

Plus

Robert Ryan

Záhada mrtvých mužů

Přeložila Kateřina Bártová

Plus

Gabrielovi

A také T. J. a Mikeovi Gostickovým

Poznámka autora

Major Watson v knize průběžně zmiňuje povídku, kterou píše; celá povídka „Dívka se zlatými hodinkami“ je pro zájemce otištěna v příloze.

1917
Prolog

Zajatecký tábor Harzgrund, Německo

Někdy mrtví mluvili příliš. Když si proklestili cestu, stala se z nich změř hlasů – spousta úst se překřikovala v touze, aby je vyslechl. Což samozřejmě znamenalo, že ani jednomu nerozuměl; on, malý, bezvýznamný prostředník stále uvězněný ve smrtelném těle. Ten hluk mu připomínal řev vichřice nad Atlantikem, která potopila parník Naronic – vyplul z Liverpoolu a mířil do New Yorku – a zabila všech čtyřiasedmdesát pasažérů včetně jeho otce. Právě tatínek se k němu vrátil jako první, když mu bylo sotva šest, aby zpravil svého syna o tom, že má dar a může fungovat jako brána do sféry mrtvých. Ale v poslední době se brána ucpala a začal kolem ní vládnout chaos.

Předpokládal, že za to může čistě počet nově zesnulých, kteří jí každý den procházejí. Často si představoval vstup do posmrtného života, dlouhou řadu stříbrných duší očekávajících, až budou vpuštěny. Hotové armády. Spousta z nich je stále bezradná a zmatená a nechce si připustit, že překročila práh a již nikdy nebude čelit strádání a utrpení války. Avšak smrt, když ji přijmete, znamená naprostou svobodu. O tom nepochyboval. Nelitoval mrtvé. Někdy jim záviděl.

Zjistil, že naprostá izolace od okolí zvyšuje šance úspěšného spojení. Takže v místnosti osvětlené jedinou svíčkou začal nosit černou kápi, kterou mu jeden sluha ušil ze silného hedvábí. Bůh ví, kde ho ten muž sehnal, ale dotyk látky na kůži ho uklidňuje a pomáhá mu uvolnit se, když kolem něj drmolí hlasy, až jeden z nich zjistí, co je zač – pozemský přítel –, a uvolí se skrze něj promluvit.

Dnes večer s médiem seděli kolem stolu tři další muži, dva přesvědčení a jeden skeptik. Toho posledního přiměla k tomu, aby

se rozloučil s deseti táborovými markami, možnost slyšet svého bratra, kterého zabili na Sommě. Věděl, že ať už s ním naváže spojení kdokoli, bude se jednat o obyčejného člověka, zástupce masy bez tváře. S ním se nebude bavit nějaký vůdce divochů ze Severní Ameriky, Petr Veliký, Napoleon nebo Nefertiti. On jedná s Kdožkolvěkem, s lidem prostým a tvrdě pracujícím, s vojáky a sluhy.

Napínal uši ve snaze něco rozpoznat v kakofonii vířící kolem jeho hlavy. Tu a tam útržky smíchu, ne veselého, ale s nádechem krutosti. Možná si ho dobírají. Vysmívají se mu za jeho chabé pokusy proniknout do světa, kde pro živé není místo.

Povytlhl si kápi, otevřel jedno oko a díval se dolů na stůl, kde se stékala krev. Bylo zde dost i pro toho nejhladovějšího ducha. Sáhl po sklenici čiré tekutiny před sebou a oťrásl se při představě, jak bude chutnat a pálit. Jako by pil petrolej. Ale patří k rituálu, který si vytvořili.

„Připíjím na zdraví těm na druhé straně, kteří se s námi spojí!“

Tři muži se napili. Jednomu se udělalo zle. Poté se kolem stolu rozhostilo ticho a každý se hluboce ponořil do vlastních představ a nadějí. Médium si znovu stáhlo kápi.

Potom ten pach.

Cukalo mu z něj v nosních dírkách. Páchl pronikavě a rozhodně ne příjemně. Čišely z něj jeskyně hluboko pod zemí, lávové příkrovy a horké plyny. Vždy představoval první znamení, že se dostal na druhou stranu.

„Krucí, co je to za smrad?“ zeptal se skeptik.

„Pst,“ okřikl ho další. „To jsou pekelný ohně.“

Neexistuje žádné peklo ani věčné zatracení; na tom mrtví neochvějně trvali. Tudíž neměl tušení, kde se ty výpary berou. Ale skutečnost, že i jeho společníci výrazný pach vnímají, je dobré znamení.

„Portýr,“ řekl hlas a on z toho trochu poskočil.

„Budete muset mluvit hlasitěji,“ dovolil si. „Jsme tu všichni přátelé a přesvědčení.“

„Portýr!“

„Říkáte, že jste byl portýr? Myslím v tomto životě.“

„Perapear.“

„Perapear? A jak jste se jmenoval křestním jménem, pane Perapeare?“

Odfrknutí. Ano, opovržlivé odfrknutí.

„Ne.“

Hned věděl, že ten muž – protože to byl jednoznačně muž – se nějak vrátil do víru duší, jako větvička, kterou vítr sebral z břehu a svál do řeky. Požádal své souputníky o trpělivost.

„Papír.“ Jednalo se o tentýž hlas, ale tentokrát zněl jasněji, jako by jeho nositel přišel blíž. Mohl by mu stát za zády a důvěrně se k němu naklánět.

„Papír?“

„Pera a papír.“

„Chcete, abych si vzal pera a papír?“

„Ano.“

Vždy je měl po ruce a cítil, jak mu je pomocníci přisunuli. Měl zkušenost s automatickým psaním, ale obvykle touto metodou nekomunikoval. Napadlo ho, že mu ten muž chce sdělit něco, co nehodlá svěřit pouhým – a často špatně slyšeným či pochopeným – slovům.

„Jste voják? Britský voják?“

„Ano.“

„Jak se jmenujete?“

Ticho. I to se někdy stávalo. Jako by tam, kde jsou, na starých jménech už nezáleželo. Nebo je prostě zapoměli. Zkusil to jinak.

„Kdy jste přešel?“

Odpovědi nerozuměl. Zachvátil ho pocit paniky, že ho znovu ztratí. Vzal kratičký špaček tužky a opatrně ho přiložil na horní okraj první strany zápisníku. „Mám psací potřeby.“

Cítil, jak jím jako horečka projela vlna tepla, a uvědomoval si, že někdo či něco vtrhlo do jeho těla. Snažil se uvolnit a nechat

návštěvníka konat dle libosti. Věděl, že mu nechce ublížit. Svět duchů je někdy rozpustilý či uštěpačný, ale nikdy doopravdy podlý.

Ruka mu samovolně cukla a kolem stolu slyšel lapání po dechu. Uvědomil si, jak tužka začala jezdit po papíře, trhaně, jako by ji vedlo dítě. Písmo bude bezpochyby rozřesené, ale tady nejde o krasopis. Jak často člověk dostane vzkaz od mrtvého? pomyslel si. Médium se upřeně soustředilo na to, aby udrželo dech v klidu a srdce mu nebylo jak splašené, byť cítilo, jak v něm narůstá vzrušení. Během pár minut naškrábalo pět stránek a potom náhle přestalo. Zvuky v uších ustaly a následovalo hučení hlasitého ticha.

„Haló?“

Žádná odpověď. Brána do říše mrtvých se pro dnešní noc uzavřela.

Ještě chvíli vydržel, sundal si kápi a čekal, až oči přivyknou mihotání slabého světla svíčky, a potom se pokusil rozluštit, co duch napsal svou chvějící se rukou. Jednalo se o sled patrně náhodných slov bez jediné věty, která by dávala smysl, což nebylo neobvyklé; kanály z onoho světa někdy potřebovaly čas, aby spojení běželo hladce. Jenže se ani nepodepsal. Kdo to byl, tenhle neznámý voják? Tam jména možná důležitá nejsou, ale na téhle straně propasti na nich pořád záleží. No dobře, pomyslelo si médium, dostane ho z něj příště.

Sice to ještě nevěděl, ale to jméno mu přinese smrt.

/ Jedna

Právě řinčení řetězů a skřípání pantů onoho lednového rána přitáhlo majora Johna Watsona k oknu ošetřovny. Kovová brána *Offizierlageru* Krefeld II se otevřela a Watson sledoval, jak jí v doprovodu prošedivělého *Feldwebela* Krebsa prochází další přírůstek. V táboře se noví vězni tak brzy po začátku roku obvykle neobjevovali. S tím, jak se vojska na západní frontě stáhla, měly dodávky nových tváří – a s nimi poslední novinky o válce a domově – tendenci vyschnout až do nevyhnutelných jarních ofenziv, které vždy přinesly značný nával v zajateckých táborech na obou stranách.

Nováček za sebou tahal nohy, i když měl pevné boty – mnoho vězňů donutili nosit dřeváky –, a ramena měl svěšená. Tašku s osobními věcmi tiskl pevně k hrudi a beze slova se řídil pokyny *Feldwebela*, aniž se porozhlédl či si vůbec všiml svého nového domova. Jeho tvář vypadala podivně nehybná, jakoby ochrnutá nebo potažená tělovou maskou. Člověk nemusel být doktor ani detektiv, aby poznal, že před ním kráčí zlomený muž. Krebs ho odvedl do bloku 2, který tvořilo spodní patro budovy ve tvaru U s ubikacemi důstojníků, a hnal ho jako ovčácký pes své stádečko, dokud nezmizeli uvnitř.

Watson se otočil zpět na oddělení. V ranních ordinačních hodinách prohlédl nespočet vězňů s drobnými obtížemi, ale toho dne u něj leželi jen čtyři hospitalizovaní pacienti: jeden s ošklivým vředem, další s podezřením na tuberkulózu, jeden s omrzlinami od snahy podhrabat se pod plotem za nejchladnější noci v roce a vojín Martins, kterého ostatní podezřívají, že simuluje. Koneckonců ošetřovna představuje v zajateckém táboře jedinou místnost, v níž se nepřetržitě topí a vždy má připravenou

zásobu dřeva. Takže působí jako magnet na ty, kdo chtějí strávit chvíli v teple.

V hlavních kasárnách – přebudovaných stájích kdysi velkého statku – muži začali v novoročních mrazivých dnech pálit své kavalce. Od té doby bylo lednové počasí většinou vlídné, přesto však muži toužili po pár hodinách na ošetřovně. Nicméně Watson dospěl k závěru, že Martinovy příznaky jsou rozhodně skutečné, protože zmeškal nedělní fotbalový zápas proti Němcům. Neuměl moc dobře hrát, ale dozorcí, který byl tak hloupý, že se dostal k míči, dokázal obratně dupnout na kotník nebo ho nakopnout do holeně. To pro něj byl zlatý hřeb týdne.

„Nuže, Martinsí,“ zeptal se Watson, „nějaké zlepšení?“

Martins, chlapík mezi třiceti a čtyřiceti s ostře řezanými rysy, byl vojenský sluha, náležel tedy k nedůstojnickým hodnostem, které tu drží, aby se staraly o důstojníky. Sluhové měli svá vlastní kasárna a nebyli o moc víc než lokajové, jen s většími zásluhami. Jinou možnost pro nižší hodnosti představovaly nucené práce v německých továrnách, kamenolomech nebo solných dolech. Stížnosti se tudíž moc nevyskytovaly.

„Pořád se nemůžu postavit, majore. Místnost se se mnou zatočí a spadnu. Jako bych zrovna slezl z kolotoče. A vidím ty záblesky.“ Prsty naznačil přerušované návaly barevného světla, které ho sužovaly.

„To dělá ta migréna.“ Watson určil, že trpí Ménièreovou nemocí, pravděpodobně způsobenou granátem, který Martinse vyhodil z jeho zákopu do krajiny nikoho, kde ho zajali Němci. Ne že by tato diagnóza jednomu či druhému pomohla. Pro náhlé vysilující ataky závratě, nevolnosti a s tím spojené zrakové problémy neexistovala léčba.

„Nic mu není, majore,“ řekl kapitán Tyrell, muž s hroznem ošklivých boláků, které mu na zadku zářily tak jasně, že mohly sloužit jako veřejné osvětlení. „Než jste přišel na vizitu, lítal tu jako blázen.“

Watson na Martinse tázavě zdvihl obočí.

„Přichází to a odchází.“ Vojín ztišil hlas. „Pravda je taková, že se jim nelíbí ležet na oddělení s řadovým vojákem, pane. Myslí si, že by měli mít oddělení jen pro důstojníky.“

„Šťestí, že vůbec nějakou ošetrovnu máme.“

Tohle byl Watsonův třetí zajatecký tábor. Chytili ho v krajině nikoho ve Francii poté, co ho u Flers výbuch vymrštil z tanku. Odtud ho převezli do polní nemocnice za německou frontou, potom do obrovského sběrného a přechodného zařízení na belgické hranici, pak do převážně francouzského tábora u Kolína nad Rýnem a nakonec se připojil ke svým krajanům v Krefeldu II. Ten byl ze všech tří zdaleka nejpřívětivější a nejlépe vybavený. Velitel Halbricht dokonce nechal vězně postavit divadlo, a ačkoliv přidělu dostávali zoufale málo, zařídil, že alespoň jedno jídlo denně obsahuje něco víc než vodu z brambor a slupky tuřínu. Stejně však bylo lepší neptat se na původ masa, které kuchyň vydávala.

„Hrajete tenis, Martinsí?“ zeptal se Watson.

„Tenis?“ odpověděl s jistou dávkou nedůvěry. „Pocházím z Bermondsey, pane.“

„Myslím, že můžeme natáhnout síť tam, kde ten Kanadán trénuje trojskoky. Vyzkoušíme koordinaci oka a míčku. Znovu vám vytrénujeme mozek.“

„Tak to hodně štěstí,“ zamumlal Tyrell.

Watson se přes prázdné postele podíval na důstojníka, ale vyřčená slova mu ze rtů odnesl poryv větru, který se spolu se suchým listím vehnal dovnitř otevřenými dveřmi. V nich stál *Feldwebel* Krebs spolu s nadporučíkem Barnesem z bloku 2. Na ramenou jim visel ten nový vězeň. A podle toho, jak vypadal, zrovna smrtelně krvácel.

Část Londýna mezi stanicemi metra South Kensington a Knightsbridge tvořila uzel operace s cílem nasytit a ošatit tisíce britských vojáků vězněných ve Francii, Belgii, Německu a jinde. Ústřední výbor ministerstva války pro válečné zajatce se přestěhoval do prostor na Thurloe Place, číslo popisné 3 a 4, ve stínu Muzea Viktorie a Alberta. Červený kříž obýval budovu vedle. Kousek odsud teď v elegantním domě s výhledem na Hans Gardens sídlila Organizace pro pomoc britským zajatcům. Bez činže ho zapůjčila lady Greatlocková a jeho čtyři patra od podlahy po strop zaplnily zásoby, které čekaly na rozdělení a odeslání zajatcům. V Thurloe Gardens, číslo popisné 22 a 25, panovalo podobné uspořádání a sídlil zde Výbor pro zásilky jídla a oblečení britským válečným zajatcům. Tyto velkolepé domy daroval sir Richard Burbidge, generální ředitel obchodního domu Harrods, s tím, že č. p. 25 sloužilo administrativě a přerozdělování a č. p. 22 fungovalo jako sklad.

Právě v hlavní balírně č. p. 25 paní Gregsonová, dřívější dobrovolná ošetřovatelka a následně špiónka Winstona Churchilla, psala křídou na tabuli seznam zajateckých táborů, zatímco na lavici za ní tři tucty žen hbitě sestavovaly balíky z různého jídla rozloženého před nimi. Většina z nich nosila rukavice. I přes kamna a otevřený oheň bylo v domě chladno. Den za dnem se teplota venku jen tak tak držela nad bodem mrazu. Díky tomu si mnoho z nich ještě víc uvědomovalo utrpení zajatců.

„Dobře, dámy,“ řekla paní Gregsonová při přepisování jmen z papíru poskytnutého Červeným křížem. „Zde jsem vypsalá tábory, které zabavují konzervy. Včera nebo předevečirem na seznam přibyl Holzminden a zprávy o zabavování přicházejí

i z Dortmundu. Tam, kde nejsou dovolené konzervy, nahradíme je sklenicemi či sáčky s džemem, slaninou, párky, cigaretami navíc, rýží, ovesnými vločkami, kukuřicí, kari kořením, datlemi a rozinkami, bujonem v kostkách a kvasnicovou pomazánkou. Navíc teď máme seznam nových zajatců, takže potřebuji nějaké dobrovolnice, aby pro ně pomohly udělat sadu zvláštních balíků. Děkuji vám, slečno Hoodová, paní Nicholsová, slečno Kinneyová.“

Všechny tři ženy odvedla do sousední místnosti bez oken, kde krom stolů pokrytých jídlem stály police s oblečením a „luxusem“, jako jsou holicí strojky a zubní kartáčky. Každý nový zajatec dostal balík s ručníky, košilemi, nátělníky, spodním prádlem, kapesníkem, šálou, svetrem a rukavicemi a dále holicími a koupacími potřebami, kartáčkem a hřebenem, nožem, vidličkou a otvírákem na konzervy. Museli jen doufat, že příjemce nepřesunou, dokud balík nezdolá svou strastiplnou cestu přes kanál La Manche a nějakou neutrální zemi do určeného tábora.

Ač vedoucí oddělení, paní Gregsonová se rovněž zapojila do kompletování balíků a pozorně postupovala podle seznamu výbavy připíchnutého na zdi. Hned jak se dozvěděla, že její přítel major Watson padl do zajetí, vrhla se do práce ve snaze zmírnit utrpení uvězněných mužů. Ti, co se vrátili, mluvili o příšerně krutých podmínkách v některých táborech a tvrdili, že přežili jenom díky balíkům z domova. Říkali, že jejich nouze nebyla důsledek promyšlené strategie nepřítelů – spojenecká blokáda přístavů způsobila, že většina německého obyvatelstva rovněž trpí podvýživou.

Snažila se příliš nemyslet na to, jak se Watsonovi v celé té situaci daří. Nemohla se potom soustředit, a dokonce jí bylo trochu do pláče, když si představila, jak mrzne v baráku někde v Německu a jí přiděl z plechovky. Znovu se sešli v Suffolku, když ji Churchill požádal, aby mu dělala oči a uši v přísně tajném zařízení vyvíjejícím takzvaný „tank“. Tato operace je s Watsonem sblížila,

i když jí, pokud měla být upřímná, poněkud unikala přesná povaha oné blízkosti. Rozebírat city nemělo moc smysl. Byl její přítel a důvěrník – dokonce mu řekla i o svém krátkém poměru se ženatým důstojníkem, kterého potom zabili – a to prozatím stačí. Na důvodu nesejde, prostě si přeje, aby se vrátil domů do Anglie.

„Takže, máte nějaké novinky, paní Gregsonová?“ zeptala se slečna Hoodová, ani ne dvacetileté stvoření připomínající ptáčka, které občas bylo slyšet, jak si naříká, že jí válka od vypuknutí zpusťovala společenský život.

„O čem?“ zeptala se paní Gregsonová.

„Jestli přijede královna.“

O tom se šušovalo neustále. Královna Marie už navštívila sídlo Ústředního výboru pro válečné zajatce i Červený kříž. Mělo se za to, že i jejich výbor by si zasloužil ukázkou královského uznání.

„Nemám,“ odpověděla paní Gregsonová po pravdě, „ačkoliv vím, že ministr podal žádost.“ Ministr byl příbuzný královniny dvorní dámy, takže žádost si pravděpodobně najde cestu k člověku, jenž má na starost schůzky Její Výsosti. Alespoň v to doufala – paní Gregsonová musela přiznat, že se v pletichách královského dvora vůbec nevyzná, zatímco některé z jejích podřízených vykazovaly encyklopedické znalosti hierarchie v Buckinghamském paláci a ostatních královských sídlech. A pakliže měly v některém z těchto sídel známosti, neopomněly to hned zmínit. Paní Gregsonová věděla, že dělá důležitou práci, ale neustále připomínky a opakované utvrzování se ve vlastním společenském postavení, které od dobrovolnic co chvíli slychala, ji dost otravovaly. Nepochybovala o tom, že některým vadí její vysoká pozice v č. p. 25 prostě proto, že se o ní nepíše v Debretově almanachu šlechty.

„Nezapomeňte tam dát potvrzení o převzetí,“ upozornila je paní Gregsonová, vzala jedno z police a položila ho nahoru na ponožky a košili. Muži měli potvrzení o převzetí poslat zpátky, aby bylo jasné, jestli se k nim zásoby dostávají.

Někdo zaklepal na otevřené dveře. Paní Gregsonová se podívala nahoru a uviděla štíhlou postavu majora Nevilla Pitta z ministerstva války. V rukou držel čepici a lehce se červenal, jako vždy, když stál před místností plnou žen. Zdvihl ruku a zatahal se za knírek, jako by kontroloval, že mu v ostrém větru neuletěl.

„Paní Gregsonová,“ řekl, „máte chvíli?“

„Jistě.“ Při ukládání poslední položky do krabice se snažila vyhnout pohledům ostatních.

Pitt, zhruba ve stejném věku jako paní Gregsonová, byl na majora poměrně mladý. Pro službu v přední linii ho odmítli, protože přišel při nehodě v pólu o oko, které teď nahrazovalo umělé; ale podle všeho hrál pořád obstojně. Byl dobře o hlavu vyšší než paní Gregsonová, a když vyšla na chodbu, sklonil se k ní a zašeptal jí do ucha: „Máte čas na šálek čaje?“

„No...“ Podívala se do skladu věcí pro nové zajatce, kde se všechny tři ženy zdály být zabrané do kompletování balíků. I přesto však zevnitř uniklo zachichotání následované velmi neženským zachrochtáním. „Snad.“

„Mám nějaké novinky,“ využil Pitt své drobné výhody.

„Vážně? O čem?“ Hlavně už ne o zatracené královně, pomyslela si.

„O majoru Watsonovi.“

Tvář jí zastřel stín podezření. „Dobré zprávy?“

Copak se úplně zbláznil, že jí nosí dobré zprávy o muži, kterého považuje za soka v souboji o náklonnost této ženy? Ne že by se Pitt s tímhle Watsonem kdy setkal, ale věděl, že ten muž kdysi býval celkem známou osobností a paní Gregsonová k němu zjevně chová jisté city. Hluboké city, mohl by dodat. Nicméně už postě si opakoval, že pro někoho jako paní Gregsonová může major Watson působit tak akorát jako otcovská postava. On sám představuje mnohem vhodnější protějšek. Někdo ji považuje za moc energickou a otevřenou, ale Pitt zjistil, že vedle jejího sebevědomého vystupování a rudých vlasů vypadají všechny ostatní

ženy naprosto fádňě. A zprávy o tom staříkovi jí vždycky udělají tak velkou radost, že může využít té dobré nálady a navrhnout, aby si před jeho odjezdem do Haagu zašli na večeři.

„Moc dobré zprávy, paní Gregsonová,“ usmál se v naději, že působí plaše. „Dopřavdy moc dobré zprávy.“

Než mohl říct víc, otočila se na podpatku a šla si vzít klobouk a kabát.

Po obědě a odpoledním *Appellu* – táborovém nástupu – si Watson dopřál svižnou krátkou procházku po hlavním dvoře v doprovodu plukovníka Isbella, táborového staršího britského důstojníka. Vysoký a elegantní Isbell strávil v zajetí už dva roky, ale dokázal se udržet ve skvělé formě. Vlasy měl čisté a napomádované, uniformu krásně vyžehlenou a patřily mu nejnablýskanější boty v celém táboře. V takových věcech mu samozřejmě pomáhalo, že měl k dispozici dvojici oddaných sluhů.

Dvorem se ozýval zvuk kladiv zatloukajících hřebíky. Probíhala stavba pódia pro improvizovaný orchestr složený z vězňů. Bude navíc sloužit jako divadlo pod širým nebem pro představení, která dosáhla takové obliby, že žádný barák nemohl pojmout stále rostoucí publikum. Krefeldská herecká společnost musela přidat i odpolední představení *Dvou veselých vladařů*, aby uspokojila poptávku. Momentálně jim počasí přálo, ale zima se může vrátit zrovna tak rychle, jako odešla, a z plánů na venkovní představení nebude až do jara nic. Tak jako tak, už samotná práce představovala odměnu pro vězně, z nichž většina fyzickou aktivitu při řezání a zatloukání vítala. Watson se často divil obecně přijímanému rozhodnutí nenechat důstojníky pracovat; nedobrovolná zahálka někdy mohla být stejným trestem jako nucené práce.

„Jak je pacientovi?“ zeptal se Isbell.

„Hansonovi? Přežije to,“ zkonstatoval Watson stav nováčka, který se pokusil podříznout si hrdlo. „Většina krve mu tekla z ucha. Krebs se k němu dostal dřív, než si prořízl něco důležitého.“

„Dobře. Víte, že hrál za Anglii ragby?“

„To je ten Hanson? Mlýnová spojka Cornwallu? Co hrál na olympiádě?“ Kde je, jak se Watson neobtěžoval dodávat, Australasie – v zásadě australský ragbyový tým – rozcupovala 3:32.

Isbell přikývl. „Ano. Vychodil Cambornskou těžební školu. Zajali ho při průzkumné misi do krajiny nikoho. Chtěl zjistit, jak co nejučinněji umístit výbušniny. Dost ho zasáhlo, že ho chytili. Starší britský důstojník ve Friedbergu, jeho posledním táboře, požádal o přesun sem, protože měl dojem, že zdejší režim spíš povede k jeho zotavení.“

Došli k vnitřní části dvojitého plotu po obvodu tábora. Za ním se nacházelo zorané pole, ztuhlá hroudovitá půda se leskla pozůstatky ranního mrazu a brázdy čekaly na další úrodu krmné řepy. O kousek dál, ale přesto dráždivě blízko se rozkládalo mláží s holými stromy, jejichž dlouhé tenké větve jako by přikyvovaly, když se pohupovaly v silném větru vanoucím našťestí od jihu. „Zdá se, že ve Friedbergu se pokusil vstoupit do pásu smrti,“ řekl Isbell a pokývl na holou zem mezi oběma ploty. „Měl štěstí, že ho nezastřelili.“

„Možná se chtěl nechat zastřelit,“ odpověděl Watson.

„Strávil tam jen pár měsíců. Choroba ostnatého drátu se projeví až za delší dobu,“ oponoval Isbell. „Něco tak bezhlavého muži dělají až později.“

„Existuje zvlášť krutá forma této choroby,“ řekl Watson. „Viděl jsem muže pokoušet se vylézt na ty ploty přímo před očima dozorců. A také jsem viděl, jak jim dozorci vyšli vstříc a střelili je do zad.“

„Dobrotivý bože! Tak chladnokrevně?“

Watson přikývl.

„Kde se to stalo?“

„V táboře Karlsruhe.“

„Vznesl jste stížnost?“

„Písemnou. Veliteli a Červenému kříži. Moc jsem si tím nepolepšil.“

„No, ať už té horečce budeme říkat jakkoliv, myslím, že Hanson v ní lítá až po uši. Jde o to, že jsem s jeho bratrem chodil do školy. Říkal jsem si, jestli byste mi na něj nemohl dát pozor... Jen dokud ho z toho nedostaneme. Najít mu něco užitečného na práci?“

„Jako?“

„Výbor pro útěk. Vždycky potřebuje posily.“

Úloha výboru pro útěk spočívala v tom, vymýšlet stále propracovanější způsoby, jak se dostat přes, pod nebo skrz plot. Po pravdě jich uspělo jen málo. *Hauptmann* Halbricht mohl být rozumný, někdo by řekl i měkký velitel – v systému se našly mnohem drsnější tábory –, ale nebyl žádný hlupák. Navíc měl nadání zarazit jakékoliv spiknutí v poslední možnou chvíli, což znamenalo, že výbor musel začít od nuly, protože jim zabavili drahocennou zásobu padělaných dokumentů, německých marek, map a jízdních řádů. Watson si uvědomoval, že myšlenka na útěk a podrobnosti o plánování a provedení drží nejednoho muže při smyslech, byť mohou plány přijít nazmar. A v některých táborech plánování neslo ovoce – slyšel o mužích, co měli za sebou devět, deset i dvanáct útěků. A hrdinské činy těch, kterým se povedl „home run“ – včetně podplukovníka Croftona Buryho Vandeleura, prvního muže, jenž si podle vlastních slov „odskočil“ z Krefeldu –, se staly látkou pro legendy kolující po táborech.

„Samozřejmě že ano,“ souhlasil Watson. V dálce se ozval nízký zvuk výstřelu z brokovnice a do vzduchu se vzneslo hejno vran, které na bleděmodré obloze vypadaly jako pohybuující se stříkance inkoustu. „Dostane tak pocit, že to má smysl. Pokračovat v boji.“

„To je ono.“

„A až ho propustí z nemocnice, může jít Hanson bydlet ke mně na ubikaci. Je tam volný kavalec.“

„Jste dobrý chlap,“ řekl Isbell. „Vážím si toho. Zvláštní, jak to někdo neunes, že? Dokonce i zdatný chlap jako Hanson.“

Watson se otočil zády k venkovnímu světu, kde nervózní vrány zase posedaly na větve a protahovaly si křídla v očekávání dalšího letu. „Uvěznění? Plukovníku, věci se mají tak, že tohle nikdo z nás nečekal. Smrt ano. Zčásti i že nás zmrzačí nebo zplynují. Ale tohle –“ mávnutím ruky naznačil rozlohu tábora – „nechat se v Německu zavřít jako vězni? Cítí se, jako by selhali a přišli o svou mužnost.“

Isbell si odfrkl, jako by plácal nesmysly, ale Watson věděl, že rozumí. Jeho úzkostlivá péče o vlastní vzhled a lpění na přísné denní rutíně představují způsob, jak od sebe takové myšlenky odhánět. Watson má své pacienty a díky nim i úlohu. Všichni ostatní mají jen čas, který je třeba zabít, a to mnoho z nich tíží. Člověk dokáže strávit jen určitý počet fotbalových zápasů a koncertů s pobočníky v hezkých šatičkách.

„A jak to zvládáte vy?“ zeptal se Isbell.

„Já?“ podivil se Watson.

„Neměl jste popáleniny? Slyšel jsem, že od jednoho z těch zatracených tanků, co za nic nestály.“ Plukovník byl dobře informovaný. Isbell padl do zajetí, když se tank ještě proháněl jako matná představa v Churchillově mysli. Drátěné ploty ovšem propouštěly, noví zajatci zpravili spoluvězně a novinky v dopisech někdy proklouzly i přes německé cenzory. A potom tu byl táborový „Marconi“, mašinerie drbů, která roznášela informace – někdy dokonce i pravdivé – o každém spoluvězni a někdy, jakoby kouzlem, nechala zprávy přeskočit z jednoho tábora do druhého.

„Dobře se o mě postarali,“ řekl po pravdě Watson. Viděl propagandistické plakáty, na nichž německé sestry lily před žízni sužovanými a zraněnými britskými vojáky vodu na zem, ale jeho vlastní zkušenost ukazovala, že se jedná skutečně jen o propagandu. Když ho ve Flers výbuch vyhodil ven z tanku, sebrala ho v krajině nikoho německá hlídka a dostala ho do polní nemocnice, kde mu německé sestry zranění obvázaly a staraly se o něj, jak nejlépe mohly. „Samozřejmě mám jizvy, ale ne tak hrozné.“

A jsou na zádech, takže se na ně nemusím dívat. Na muže mého věku se to zahojilo dobře.“

„Dobře.“ Isbell si urovnal sako a přejel po něm rukou, i když skoro nebylo pomačkané. „Něco byste měl vědět.“

„O Hansonovi?“

Isbell chytil majora za paži a odvedl ho dál od hloučku mužů, kteří se shromáždili u plotu, aby si dali cigaretu a vyměnili si novinky z dopisů.

„Halbricht si mě včera zavolal do kanceláře,“ řekl Isbell. „Očekával jsem běžné provozní záležitosti, ale prozradil mi, že se jedná o výměně, prostřednictvím níž budou někteří vězni na zbytek války propuštěni do neutrálního Holandska, do Scheveningenu nebo někam tam. Nebudou se dál účastnit konfliktu, ale... no, je to svoboda, jakási.“

„A říkáte mi to, protože...?“

„Halbricht tvrdí, že jako první půjdou všichni vězni nad osmačtyřicet let. Tedy vy a Digby Rawlinson. Navíc mají propustit všechny lékaře, což znamená, že jste zaskóroval dvakrát, příteli. Čas opustit hřiště. Patrně potrvá pár týdnů, než se vyřídí formality, ale vaše jméno je nahoře na seznamu, majore Watsone. Prakticky jistě jedete domů.“

/ Čtyři

Mrtví se znovu ozvali. Té noci seděli čtyři muži kolem stolu s kudrnatým nadporučíkem Archerem, jenž průběh jako vždy řídil. Bylo po večerce. Slyšeli mrzuté kňučení a vrčení slídících psů, kteří pobíhali mezi dvěma venkovními ploty tábora.

Když sluha Harry vytáhl čturu s pitím a čtyři sklenice a potom odešel, Archer si posunul kápi na stranu.

Archer pozvedl sklenici. „Těm na druhé straně, s nimiž se spojíme. Na zdraví.“

„Na zdraví,“ odpověděli ostatní a všichni do sebe obrátili žíravý destilát.

„Soustřeďte se, pánové,“ řekl Archer, když si stáhl hedvábnou kápi. „S kým se pokusíme spojit dnes večer?“

„S mým bratrem. Jimmym Hulpettem,“ pronesl jeden z mužů, ten, jenž o komunikaci s druhou stranou pochyboval, ale zaujala ho natolik, že přišel podruhé.

„Navrhuj, abychom se všichni drželi za ruce, zatímco nám něco povíte o svém bratrovi.“

„Jimmy je – byl – mladší než já. Oba jsme narukovali ve stejnou dobu. Absolvoval jsem vojenskou školu, takže jsem pak prošel důstojnickým výcvikem. Jimmy s tím nechtěl mít nic společného. Vstoupil do armády jako vojín, ačkoliv byl desátník, když –“

„Jeho osobnost,“ opravilo ho médium jemně. „Řekněte nám o jeho povaze.“

„Jimmy byl vtipálek. Vyváděl kanadské žertíky. Hrozně rád si z někoho střílel. Nasypal vám do bot písek, vyráběl z papírmašé pavouky a nechával je naší sestře Sylvii na záchodě. Jimmy měl vždycky v záloze vtip, ale ne všechny se povedly. Ve škole

se mu nedařilo. Učitelé ho považovali za líného nebo hloupého, ale jemu to páliło. Jen ne v literatuře. Zato v číslech válel, a proto se dal na sázení, kvůli kterému ho vyloučili... sakra.“

Ten pach.

„Pokračujte,“ řeklo médium. Ale v okamžiku, kdy ta slova vypustil z úst, ucítil kolem sebe tlak, v hlavě mu najednou hučel tucet hlasů. Cítil směs radosti a mdlob.

„Tiše, tiše, prosím, pánové,“ požádal a stiskl ruce mužů sedících vedle něj.

„Jste v pořádku?“ zeptal se Hulpetta jeden z pravidelných účastníků. „Dost jste zrudl.“

„To dělá to zatracený pití. Horší než minule.“

„Pst.“

Médium čekalo, až se kakofonie ztlumí, a dýchalo stále klidněji. Tolik mrtvých, musejí se strkat, aby byli slyšet. Napadlo ho, že i na druhé straně vyhrávají nejsilnější.

„Jimmy?“

„Jimmy ne. Ne.“

„Kdo tedy?“

„Papír.“

Médium vzrušením zamrazilo. Byl to jeho neznámý voják, ten, který skrze něj při posledním blízském setkání s mrtvými napsal ty nečitelné stránky. Archer tentokrát nezaváhal. „Potřebuji vědět, kdo jste,“ vyzval ho neústupně, jako by vážně mohl ovlivnit činy mrtvých.

Archer chytil pevně tužku a ta se najednou začala po papíře pohybovat ve sledu roztřesených, ale okázalých klíčků.

„Proboha,“ ucedil Hulpett.

Hlasy se vytratily a tužka klapla o stůl. „Co?“ zeptal se Archer muže, který ho vytrhl ze soustředění. „O co jde?“

„Tohle.“ Hulpett popadl papír s duchovým podpisem. „Kapitán Brevette.“

„Co s ním?“ zeptal se Archer.

„Kapitán Brevette stále žije,“ odpověděl Hulpett. „Dostali jsme od něj pohled. Nejspíš si zrovna teď v klubu dává whisky. No, dokazuje to jednu věc.“

„A to jakou?“ Archer si sundal kápi. „Co tím chcete říct?“

„Brevette to být nemůže.“ V hlase mu znělo ryzí zklamání, neboť Hulpett doufal, že se spojí s nebohým Jimmym. Teď si kvůli své víře, že je to možné, připadal jako hlupák. Ukázal na Archera prstem. „Jste zatracený šarlatán, stejně jako ostatní.“

Hulpett vyskočil na nohy, přičemž převrhl podomácku vyrobenou židli, a při rázném odchodu z rekreačního baráku si pro sebe cosi mumlal. Archer si odkašlal a znovu zvedl tužku. „Pánové,“ řekl, když si sundal kápi, „budeme pokračovat?“

Na stránce se objevilo známé jméno, ale německý důstojník si dal záležet, aby neukázal žádné emoce. Podíval se na svůj protějšek, nějakého majora Pitta z Britského úřadu pro blaho válečných zajatců, a zamračil se.

„Děje se něco?“ zeptal se třetí muž v místnosti, holandský plukovník jménem De Krom.

Císařský voják si zapálil cigaretu. Jeho masité rysy se uvolnily, byť svými slovy vyděsil zbylé dva muže u stolu. „Obávám se, že na tomto seznamu se nacházejí muži, kteří si propuštění nezaslouží.“

„No tak, pro všechno –“ začal Pitt, ale pak se zarazil. Tři důstojníci obsadili soukromou zasedací místnost hotelu Europa v Haagu. Vzkvétající země za oknem, o niž se válka jen ořela, žila svým životem. Už měsíce se zástupci válčících stran snažili dotáhnout do konce plán, aby se starší vězni nebo ti, kteří potřebují lékařské ošetření, mohli přesunout do neutrálního Holandska a zde přečkat válku v relativním pohodlí. Od Holanďanů se jednalo o velkorysou nabídku. Obě strany ji chtěly. A Holandsko dostane za svou pohostinnost štědře zapláceno. Ale Německo se teď snaží z dohody vycouvat.

Pitt se podíval na mrtvolně bledého De Kroma, který vypadal stejně nešťastně. Opakovaně si rukou projížděl řídké blondáté vlasy a právě tento nervový tik pravděpodobně stál za jeho počínající plešatostí.

„Tak podívejte, všechno už jsme prošli,“ řekl Pitt a snažil se zmírnit tón. Věděl, že občas dokáže být panovačný. „Všichni tihle muži představují zvláštní případy.“ Četl ze seznamu určujících kritérií. „Mají nemoci oběhové soustavy, vážné nervové

problémy, nádory či těžká kožní onemocnění, slepotu (úplnou či částečnou), vážná zranění obličeje, tuberkulózu, jednu nebo více chybějících končetin, paralýzu, poškození mozku jako paraplegii nebo hemiplegii a vážná duševní onemocnění, nebo je jim více než osmačtyřicet let nebo jsou kvalifikovaní lékaři. Jak říkám, každá jednotlivá osoba trpí jedním nebo více z těchto zdravotních problémů. Všichni do jednoho. Nikoho z nich nenechají zapojit se do válečného úsilí, i kdyby jim bylo sebelíp. My jsme na vašem seznamu odsouhlasili všechny. A mohl bych dodat, že jste dostali o třicet mužů více než my.“

Němec típl cigaretu. „Uklidněte se, majore. Mám výhrady jenom ke třem jménům na seznamu. Můžete je samozřejmě nahradit.“

„Výhrady? Jaký pro ně můžete mít důvod?“ zeptal se ho De Krom. Blížilo se poledne a on už se viděl na obědě.

„Důvod vám uvádět nemusím. Víím, že tito muži představují hrozbu pro bezpečnost Německého císařství. Nedá se věřit, že dodrží své slovo. Je mi líto.“ Vstal a narovnal si kabát. „Ale pokud zůstanou na seznamu... obávám se, že naše práce tady skončila.“

Podíval se na dveře. Venku se nacházeli státní úředníci ze všech tří zemí, kolečka soukolí, která pracovala detaily výměny. Spolu s nimi tam stáli členové Červeného kříže a jak britské, tak německé organizace zodpovědné za blaho zajatců. A novináři čekající na slíbené prohlášení, z nichž někteří se vyzbrojili kamerami o velikosti lodního kufru.

Pitt uvažoval, jestli má přistoupit na jeho hru. Ale pomyslel na stovky mužů, jimž by dohoda mohla pomoci, někteří z nich pravděpodobně do konce zimy zemřou, pokud vyjednávání ztroskotají. Jakoby pro zdůraznění se za oknem zatočilo několik sněhových vloček a dopadlo do okázalé zahrady pod nimi.

„Dobře,“ pronesl. „Podělíte se s námi o ta jména?“

Němec jen přikývl a tvářil se netečně, jako by mu jeho vítězství nepřinášelo žádné zadostiučinění. Znovu se posadil a prohlížel

listy před sebou, přehazoval papíry a hledal v seznamech. Ve skutečnosti poznal jen jediné jméno. A byť vnitřně věděl, že se jedná o malichernou odplatu, nechtěl, aby to vypadalo jako osobní msta.

„Kapitán Arthur Cameron,“ řekl a škrtl řádek. Očima dál přelétal sloupce vězňů.

„Nadporučík George McArthur.“

Už došel na poslední stránku a tam bylo. Zářilo jako napsané krví. „A major John Watson.“

„Watson?“ vyprskl Pitt. „Co ten u všech čertů udělal Němceku? A jakou hrozbu by vůbec mohl představovat? Musí mu být aspoň šedesát. Dobrotivý bože, člověče –“

„Majore,“ okřikl ho De Krom. Pitt si zamumlal pod vousy šťávnatou nadávku, protože mu došlo, jakému rozhořčení a zklamání bude čelit doma. Paní Gregsonová po něm vystartuje jako vzteklý pes.

„Ale major Watson? Jakou hrozbu představuje?“ zopakoval Pitt.

Von Bork se s Watsonem setkal jen jednou, v srpnu roku 1914, kdy jej lékařův slavný přítel a druh v předvečer války pokořil. Von Bork dlouho čekal na svou pomstu, ať už jakkoliv nicotnou. A pro muže Watsonova věku bude to, k čemu se Von Bork chystá, znamenat víc než jen malou nepříjemnost. Stejným způsobem jako Sherlock Holmes ukradl vítězství Von Borkovi, sebere on doktorovi příslib domova a pohodlí.

„Tu nejhorší,“ odpověděl. „Takovou, jakou nečekáte. Ne, omlouvám se, ale tohle je otázka principu.“

Pitt si moc dobře uvědomoval, že to není žádná odpověď, ale pocítil, že jeho protivník v tomhle neucouvne.

„Myslím, že si s námi hrajete,“ řekl Pitt a postavil se, napůl rozhodnutý vyrazit ven. Ale jak by potom vypadal před svými nadřízenými? A určitě může zapracovat na tom, aby dostal Watsona ven později. S paní Gregsonovou to urovná. Pochopí, že se

ocitl v bezvýhodné situaci a hrozilo, že by musel zahodit měsíce složitých jednání kvůli osudu jednoho muže. „Chtěl bych vznést oficiální námitku.“

„Tím, že nepodepíšete?“ zeptal se Němec a zdvihl jedno obočí. „To je vaše výsadní právo.“

Odbíjející hodiny vyplnily ticho zvuchým ohlášením poledne. Když utichly, Pitt řekl: „Ne. Podepíšeme. V zájmu ostatních. A potom se alespoň všichni můžeme vrátit domů.“

„Výborně,“ pronesl Němec a posunul seznam zpátky přes stůl. „Potom můžeme pokračovat.“

De Krom podal Pittovi kufřík vázaný v kůži, ten ho otevřel a vytáhl z něj oficiální dohodu ve všech třech jazycích. Každé slovo pečlivě prostudovali státní úředníci venku, takže ji Pitt nemusel znovu číst. Podepsal se a opatrně osušil podpis, který byl méně elegantní než obvykle. Proces ještě dvakrát zopakoval a potom vše poslal naproti Němci.

„Inu, doufám, že jste teď spokojený,“ řekl Pitt a hlas se mu třásl potlačovaným hněvem.

„Ach ano,“ odpověděl Von Bork a dovolil nepatrnému úsměvu, aby rozzářil jeho odulé aristokratické rysy, když se ozdobně podepisoval. „Velmi spokojený.“

Čtvrtky v Krefeldu prohlásili za dny zajateckých vycházek, takže po snídani se Watson i s Hansonem dostavil ke vchodu do tábora a žádal povolení opustit se svým pacientem areál. Důstojník na strážu u brány Watsonovi podal lístek se slibem. Byl to *Leutnant* s tváří znetvořenou od výbuchu, který se i přes své zranění nechoval vůči Britům či Francouzům příliš nepřátelsky. Dokonce zajatcům občas převyprávěl i nějaký ten vtip, ačkoliv dnes nevypadal, že má náladu na žerty.

„Mohl byste to přečíst nahlas, majore?“ požádal pokřivenými rty.

„Jistě,“ souhlasil Watson. „Píše se tam: ‚Tímto dávám své čestné slovo, že pokud se zúčastním vycházky, nepokusím se během této vycházky uniknout, tedy že od doby opuštění tábora až do návratu ve smluvený čas budu přesně poslouchat jakékoliv rozkazy vydané doprovodným důstojníkem a nespáchám žádné činy namířené proti bezpečnosti Německého císařství.‘ Tady.“ Watson chtěl podat lístek zpátky.

„Druhou stranu, prosím.“

Watson ji otočil a pomaleji přečetl neznámou pasáž. „Jsem si vědom toho, že jakýkoliv válečný zajatec, který uteče i přes to, že dal své čestné slovo, může dostat nejpřísnější možný trest.‘ To je novinka, že?“

„Ano,“ pokrčil rameny *Leutnant*. „Znamená to, že vás můžeme zastřelit, pokud se pokusíte o útěk.“ Znetvořený úsměv toho ubohého muže vypadal jako děsivý škleb. „A vy, kapitáne Hansone, prosím. Kdybyste to přečetl.“

Hanson na sobě měl běžně fasovaný teplý britský zimník a v něm u krku zastrčený velký červený šátek, zakrývající rány,

kteří si sám způsobil. Od toho sebevražedného pokusu nepromluvil. Jako by svou trucovitostí všem spřál za to, že ho zachránili.

„Kapitán Hanson nemluví,“ namítl Watson a odhrnul látku na krku, aby ukázal stále otevřenou jizvu.

Leutnant sebou trhl, byť vedle jeho zranění vypadala rána jako říznutí při holení. „Musí ta slova přeríkat a podepsat lístek.“

„Podepíšu ho za něj.“

Němec zavrtěl hlavou. „Majore Watsone –“

„Podívejte se na něj, člověče. Ten za tu námahu nestojí. A podívejte se na mě. Sotva představujeme nejnebezpečnější muže v Německu. Nechte mě podepsat za oba. Udělám to p. p.“

„Pé pé?“

„*Per procurationem*,“ osvětlil Watson. „To znamená v zastoupení.“ Tedy ne úplně, ale nehodlal ses německým vojákem dohadovat o nuancích latinské stylizace. Bylo téměř osm hodin, za tři a půl hodiny je čeká oběd a v jednu druhý denní *Appell*. Nejpozději tou dobou se musejí vrátit.

„Nejsem si tím jistý,“ řekl *Leutnant*.

Watson sáhl do kapsy kabátu a vytáhl britskou sušenku, pečlivě zabalenou do pergamenového papíru. Podal ji Němci. „Než se vrátíme, celá se rozdrobí. Mohl byste nám ji pohlídat –“

Vmžiku zmizela. Na pultu se objevily dva lístky, Watson je oba podepsal, Hansonův v zastoupení, a ozval se signál k otevření obou ocelových bran. Pokaždé se jednalo o opojnou chvíli a Watson doufal, že se Hansonovi bude líbit, až vykročí za ploty, ostnatý drát a strážní věže, reflektory i psy a nadechne se čerstvého – byť německého – vzduchu.

„Stát!“ zakřičel jeden dozorce.

Hanson rozkaz buď přeslechl, nebo ho ignoroval a šel dál. Watson uslyšel známý zvuk závěru Mauseru, udělal pár rychlých kroků a položil kapitánovi ruku na rameno. Muž se na místě zastavil. Když si byl Watson jist, že kapitán neudělá žádnou hloupost, otočil se čelem k dozorcům. „Ano? Děje se něco?“

„Sie können nicht allein ausgehen.“

Watson se v němčině během měsíců v zajetí značně zlepšil, ale tenhle tělnatý kluk s kulatým obličejem, který se sotva začal holit, měl silný, nesrozumitelný přízvuk, jako by mluvil s pusou plnou bonbonů.

„Bitte?“

Němec to zopakoval a díval se přes rameno na *Leutnanta* u brány pro podporu. Během chvilky se objevil v postranním okně boudy důstojník ve službě.

„Nein, es ist in Ordnung,“ namítl *Leutnant*, otřel si ze rtů drobky a smetl je na zem. *„Sie brauchen nicht eine Eskorte.“*

Těm posledním slovům Watson rozuměl. Dozorce si myslel, že mají mít na vycházku doprovod, což byl běžný postup, ačkoliv vězně někdy pouštěli i bez něj. Watson naznačil běh, potom si položil ruku na srdce a začal lapat po dechu, jako by kolaboval na srdeční zástavu. Slyšel, jak se *Leutnant* jeho pantomimě zasmál, ale dozorce se jen zamračil a sklopil zbraň.

„Komm nicht zu spät, oder ich werde kommen suchen,“ zamumlal a zabouchl za nimi bránu. Watson nerozuměl ani slovo, ale téměř jistě věděl, že se jedná o varování, co nastane, pokud se nevrátí.

Cesta z tábora vedla mezi dvěma velkými zoranými poli až do vesnice a k její železniční stanici. Ale varovali je, ať se tam neodvažují. Vesničané, z nichž mnozí na západní frontě ztratili syny, se na vězních někdy dopouštěli násilí. Věřili, že váleční zajatci si žijí v pohodlí s dostatkem jídla, zatímco oni zakoušejí v důsledku blokády Spojenců nouzi a potupu.

A tak když došli k lesu, zavedl Watson svého svěřence nalevo k porostu jedlí patřících ke stejnému pozemku jako tábor. Skrz něj mohli projít k malé říčce, která by normálně představovala domov divoké zvířeny, ačkoliv Watson věděl, že cokoliv jedlého už dávno chytili do oka či zastřelili a uvařili. Ale na tom půvabném místě se člověk mohl posadit, sledovat poskakující

stříbrnou vodu a předstírat, že není válka nebo že ho brzy neza-
volá zpět tábor obklopený ostnatým drátem.

Watson zvedl Hansonovi límec kabátu, sundal si čepici a za-
čal mluvit.

„Napadlo mě, že bych vám mohl povědět příběh. Jen aby-
chom si ukrátili dlouhou chvíli. Bývaly doby, kdy jsem cítil po-
třebu je vyprávět. Zapisovat věci. Každý den mi v hlavě sama
naskočila myšlenka a žádala, abych se o ni podělil. Navíc mi můj
starý přítel a druh dodával víc příběhů, než by si mohl jeden pi-
sálek za celý život přát vydat. Ale jeden příběh se mi nedávno
vrátil. Tady opatrně.“ Překročili několik spadných větví. Nad
nimi bez ustání naříkaly vrány. Za jejich zády jeden z přílišně
hubených koní – zjevně jediné dostupné plemeno – táhl k bra-
nám tábora valník a Watson si pomyslel, že se ke svému cíli vle-
če se stejnou smrtelnou únavou jako Německo samo.

„Psal se duben roku 1890,“ pokračoval Watson, „a únavný,
do kostí zalézající chlad vleké zimy konečně začal povolovat
sevření kolem metropole, když můj přítel Sherlock Holmes ob-
rátil svou pozornost k události, kterou denní tisk nazýval ‚Zá-
hada v Rugby‘ a jiní zase ‚Dívka se zlatými hodinkami‘. Holmes
nedávno dokončil vyšetřování skutečně strašlivého případu žár-
livosti a vraždy.“

Vkročili do ticha a přítmí borovic, pronikavé hlasy ptáků na-
jednou utichly a jehličí pod nohama praskalo jako vepřová kůže.
Jeho hlas se mezi statnými rovnými kmeny stále zelených stro-
mů zdál nicotný a nepatrný, ale Watson pokračoval a vychut-
nával si rytmus příběhu.

„Rozluštění záhady ho uvrhlo do velmi ponuré nálady. ‚Co to
má všechno za smysl, Watsone?‘ vykřikl, a ne poprvé. Nahlížení
do nejtemnějších koutů lidské duše ho často přimělo s odporem se
zhrozit nad zvráceností druhých. ‚Jakému účelu slouží tenhle blud-
ný kruh utrpení, násilí a hrůzy? Musí mířit k nějakému cíli, jinak
by v našem vesmíru vládla náhoda, a to je nepředstavitelné. Ale

k jakému cíli? Tak zní ta obtížná, neodbytná, věčná otázka, a lidský rozum je pořád stejně dalek toho, aby na ni našel odpověď.“

„Pro všechno na světě už zmlknete, chlape.“

Ten náhlý výkřik vychrlený na místě ne nepodobném kostelu skutečně přiměl překvapeného Watsona ztichnout.

„Můžeme se tudy vrátit do vesnice?“ zeptal se Hanson a ukázal na sever.

Watson, šokován jeho náhlou výřečností, začal s odpovědí: „To není dobrý nápad. Staly se případy –“

„S tím si nedělejte starosti. Pomozte mi s kabátem.“

Watson instinktivně pomohl Hansonovi svléknout kabát. Držel ho, zatímco si muž sundal boty a stáhl kalhoty.

„Co to provádíte?“

„Provádím? Co si myslíte, že provádím?“ zopakoval Hanson, jehož hlas stále nesl stopu ostrého cornwallského „r“. „Mizím z tohoto bohem zapomenutého místa.“

„To nemůžete.“

Hanson si obrátil kalhoty naruby. Tak zmizel tmavý pruh označující válečného zajatce. Rychle si je zase natáhl a zapnul si poklopec.

„Nemůžu?“ Vzal si od Watsona zpátky zimník a také ho začal otáčet naruby. Vnitřek měl barvu námořnické modři. Z podšívky vytáhl civilní čepici a nasadil si ji na hlavu. „Mám mapu, jízdní řád vlaků, peníze. Papíry. Před příchodem do Krefeldu jsem se dokonale připravil. Dobrotivý bože, víte, jak blízko je holandská hranice?“ Ukázal prstem na východ.

„Leží tamhle,“ opravil ho Watson. „Potřeboval byste kompas. Ale i kdybyste ho měl, hranice se z této strany nedá přejít. Muži to zkoušejí skoro tři roky –“

Hanson se teď postavil k Watsonovi tak blízko, že cítil na tváři jeho dech. „Tak se dost nesnažili. Riskoval jsem, že mě zastřelí, abych se dostal sem, do těchhle ‚lázní‘. Nemáte tušení, jak to chodí v ostatních táborech.“

Watson si moc dobře uvědomoval, jakou pohodu v Krefeldu mají, ale nesnížil se k tomu, se s ním hádat. „Potom zůstaňte, kde jste. Válka skončí –“

„Ale no tak, člověče, vy jste vyměkl.“

Když Hanson strkal ruku do kabátu, Watson ho popadl za ruku. „Dal jsem své slovo.“

„Já ne,“ připomněl mu Hanson.

„Já jsem ho dal za vás.“

Hanson se mu vysmál. „Ale no tak. *Por procreation* nebo jak to bylo? Snad se pořád neupínáte k nějaké zastaralé představě cti, že ne? Gentleman drží slovo a takový blbosti? Jestli ještě nevyumřela, tak rychle umírá v zákopech mezi plynem a plamenomety. Čest? V téhle válce žádná čest neexistuje.“

Watson ucítil nával vzteku. Chytil mužovu ruku pevněji. „Musí existovat. Musel zbýt kousek cti. Každopádně pokud utečete, chytí vás během tří nebo čtyř hodin...“

„Pustte mě.“

„... a spouště mužů upřete tuhle trošku svobody. Právě tyhle procházky drží některé z nich při smyslech. Proto jsem vás sem vzal.“ Ačkoliv mu teď došlo, že ho Hanson v tomto ohledu oklamal. Pokus o sebevraždu, stejně jako předstíraný granátový šok, byl očividně trik, díky němuž se jevil jako vhodný kandidát pro léčebné procházky. „Myslíte, že potom, co zklamete jejich důvěru, nechají někoho opustit tábor –“

Úder pěstí Watson nečekal. Rána to byla rozpačitá, neopřel se do ní váhou těla, ale když ho vrhla na kmen stromu, Watsonovi stejně přišlo, že ho vyrazila z bot. Zatočila se mu hlava a na vteřinu si myslel, že se snad pozvrací.

„Podívej, starouši, řekni jim, že jsem tě přepral. Zítra budeš mít pěkný monokl. Přišel jsem sem kvůli téhle příležitosti a hodlám ji využít.“

Hanson se otočil a vyrazil směrem k vesnici. Watson věděl, že ho nemůže nechat jít. V sázce bylo pro ostatní muže v táboře příliš

mnoho. Pokrčil nohu a odrazil se s ní od stromu. Už dávno se nepokusil o ragbyovou skládku a tahle byla zrovna tak klopýtnutí jako výpad, ale chytil muže za žebra a ucítil, jak se Hansonovi po nárazu podlomily nohy. Watson na něm při pádu držel váhu celého těla, a tak se Hanson do řídkého podrostu zhroutil s vyraženým dechem.

Ani Watson se nemohl nadechnout, jenže mladík se vzpamatoval první a brutálně ho udeřil loktem do obličeje. Vycpávka v mužově kabátu ztlumila sílu úderu, ale i tak se Hanson dokázal vyprostit z Watsonova sevření, protože ten ucouvl, aby se vyhnul druhému úderu. Mužova rychlost byla působivá. Vyskočil na nohy a začal ho bít pěstmi. Watson si kryl tvář, na niž dopadala rána za ránou v záchvatu zuřivosti vyvolané zoufalým iracionálním nutkáním. Watson naslepo kopl a zasáhl holeň, což mu dalo chvilku oddechu, kdy se mohl pokusit vyškrábat na nohy.

Pausa dlouho netrvala. V okamžiku, kdy se dostal na nohy, mu čelisti sklapl zvedák a ústa zaplavila kovová chuť krve. Watson nikdy neboxoval tak dobře jako Holmes, ale věděl, že tohle je chabé i na něj. Povedl se mu jeden tvrdý úder, ale pak dostal levý hák na ucho, až mu v něm začalo zvonit, a znovu upadl na koberec ostrého borovicového jehličí.

Watson se převalil na záda. Věděl, že už skoro nemá sílu bojovat. Cítil se, jako by mu plíce někdo tavil letlampou, a v dutinách mu hučelo bolestí. Hanson upadl do zajetí teprve před několika týdny, takže byl pořád v dobré formě a ještě mu hladověním nezmezily svaly. A taky byl o polovinu mladší než Watson.

Výmluvy, Watsone. Vzpomeňte si na principy Bartitsu.

„To jste dělal vy, Holmesi. Ne já,“ namítl přízračnému hlasu, jako vždy nespolehlivému a nesnesitelnému.

Hanson od něj poodešel, udělal pár kroků k nedalekému kmenu borovice, ohnul se v pase, a když se narovnal, začal námahou funět jako prase při hledání lanýžů. Watson doufal, že se mu ho podařilo zranit a zachránit si trochu hrdosti po tom výprasku, co

dostal. Možná mu zlomil žebro nebo dvě. Ale když se Hanson postavil, Watson uviděl, že se mu povedlo z hlíny vypáčit velký kámen. Tak tohle si vyžádalo tu chrochtavou námahu. S žebry rozhodně nic nemá.

Watson se začal odpichovat nohama a pozpátku se plazil jehličím, až se mu hlava zastavila o ostrou kůru. Už neměl kam ustoupit. Jedinou možností představoval apel na zdravý rozum, jenže s jistotou věděl, že ten je v útočnickově hlavě nedostatkovým zbožím.

Aspirující uprchlík se pomalu přibližoval a v ruce svíral těžký kámen, který Watsonovi – jaká hrůzná ironie – tvarem připomínal ragbyový míč. „Nemůžu dovolit, abys spustil poplach. Ne teď, když jsem došel tak daleko.“

„Hansone –“ začal Watson s rukou zdviženou v chabém pokusu chránit si hlavu.

„Promiň, kamaráde. Pochop, nejde to jinak.“

Hanson s výrazem oscilujícím mezi úsměvem a šklebem zvedl ruce nad hlavu a Watson zavřel oči v očekávání rány, která mu rozbije lebku.

/ Sedm

„Jak to myslíte, že není na seznamu?“ zeptala se paní Gregsonová a její slova profála vzduch jako bič kočího.

„Prosím, tiše, Georgino,“ naléhal Pitt, když se stálí hosté hotelu Connaught začali otáčet v touze prohlédnout si ženu, která je ruší u oběda.

Paní Gregsonová odsunula misku křepelčího vývaru a trochu ho vylila na ubrus. Luskla prsty na číšníka a ukázala, že by chtěla dolít burgundské víno. Nedůtklivě vypadající strážník s mrožím knírem zamlaskal nad její neomaleností, ale ona ho zpražila pohledem tak, že se radši vrátil ke kuřecím prsům s foie gras.

Pitt doufal, že oběd v jídelně hotelu, který i přes zjevné strádání panující za jeho zdmi dokázal slušně ohromit, paní Gregsonovou obměkčí. Ale zdálo se, že ji pozlacený nábytek, hedvábním obložené stěny a zavěšené křišťálové lustry jen víc rozlítily. Nejspíš bylo neuvážené přivést ženu, jež tráví dny balením rybí pomazánky vězňům, na místo, které tak nápadně oslavuje požitky života. Prostší restaurace by možná byla vhodnější, pomyslel si smutně. A taky mnohem levnější.

Když jí dolili, paní Gregsonová se pořádně napila, ale nezdálo se, že s chutí. „Měl byste mi to radši povědět od začátku, Neville.“

A tak jí Pitt popsal únavné machinace ve vyjednávání, jehož cílem bylo zmírnit utrpení nejzranitelnějších válečných zajatců na obou stranách. Jak výbory zvolily osobní jednání a jak bylo na poslední chvíli Watsonovi upřeno místo v první várce reparovaných.

Po boku se jí objevil číšník, aby odnesl nesnědenou polévku. Jak všichni muži tohoto povolání v Londýně, až na ty se zjevným

postížením, nepatřil mezi nejmladší. „Všechno v pořádku, madam?“ zeptal se s francouzským přízvukem, který dost možná ani nepředstíral.

„Ano. Nemám takový hlad, jak jsem si myslela. Možná bychom mohli před dalším chodem chvíli počkat.“

„Samozřejmě, madam. Oznámím to v kuchyni.“

Obrátila pozornost zpět k Pittovi. „Řekl jste, že vyškrtli tři muže. Mají něco společného? Existuje mezi nimi jakákoliv souvislost?“

„Nenapadlo mě se podívat,“ přiznal Pitt a zapálil si cigaretu, aby zahnal křeče z hladu. Nezdálo se mu, že by mohl dojít svou polévku, když paní Gregsonovou očividně přešla chuť. Ale po pár dnech toho, čemu Holanďané říkají jídlo, se těšil na vydatný oběd. Doufal, že ho Georgina nepřipraví o chod z libového jehněčího, kterého se nemohl dočkat.

„Nenapadlo vás prozkoumat, o jakou spojitost by mohlo jít? Jednotka, škola nebo bitva? Stejný klub v Londýně? Možná je mezi nimi nějaká souvislost.“

Přiznal, poněkud zahanbeně, že neuvažoval o tom se danou záležitostí dál zabývat. Zvuk, který vydala, odhalil značné části jídelny její pocit marnosti.

„A ten muž, který odmítl majora Watsona?“ pokračovala.

„Von Bork? Co s ním?“

„Ano, Von Bork. Prošetřil jste jeho minulost? Co o něm víte?“

Pitt zavrtěl hlavou. „Obávám se, že velmi málo. Jenom že ho jmenovali zástupcem velitele pro blaho vězňů císařského Německa. Vlastně je obdobou mě.“

„A nic víc nemáte?“

Mluvila tak pohrdavým tónem, až sebou trhl. „Neřekl bych, že jsme se v té době starali o to, kdo je německý zástupce. Jen že nějakého mají.“

„A podívejte se, kam vás to přivedlo.“

I přes svůj věk a postavení se díky ní cítil jako nezvedený

školák nachytaný při krádeži v sadu. Umělé oko ho v důlku svědilo, ale strach z nějaké nepřístojnosti mu nedovolil si ho poškrábat. Lovit neposlušné oko z oběda zrovna nebyla věc, která by se slušela v téhle fázi vztahu. Pokud tu má nějaký vzniknout. Cítil, jak její vroucnost každou minutou chladne. Jeho nebyla o moc pozadu. Momentálně v Londýně žije spousta nezadaných žen a většina z nich je mnohem méně náročná než paní Gregsonová. A mladší.

„Podívejte, paní Gregsonová,“ řekl, protože se teď neopovážil použít její křestní jméno, „tohle je jen zkouška nanečisto, takříkajíc. Za šest měsíců proběhne další výměna –“

„Je leden, majore Pitte. Jestliže vám přijde v Londýně zima, tak co v Německu? Už není nejmladší...“

Přesně. Tak proč ten poprask?

„... do jara by mohl zemřít.“

Zaplatpánbůh.

Pitt usoudil, že se musel přiopít. Nasával burgundské na prázdný žaludek. Musí si dát pozor, aby tyhle bezcitné myšlenky nevyslovil nahlas. Natáhl se přes stůl, chtěl vzít do dlaně ruku paní Gregsonové, ale zjistil, že chytil jen naškrobený ubrus.

„Jsem velmi zklamaná, majore,“ řekla chladně. „Opravdu velmi zklamaná.“

„To vidím, paní Gregsonová. Stejně jako já.“ I když asi ne z důvodů, kterým by plně rozuměla. „Hodně.“

„Mohu madam servírovat mořský jazyk?“ zeptal se číšník, který se jí znenadání objevil po boku.

Na vteřinu ji napadlo, že odmítne a odejde, nechtělo se jí absolvovat obřad tak formálního oběda. Ale musí se najíst. Mluvilo se o zavedení přidělového systému, pokud budou německé ponorky pokračovat v tažení proti obchodní flotile. Neměla však náladu se opatrně nimrat v jídle. „Vykostit, prosím.“

„Jistě, madam.“

V hlavě se jí rodila myšlenka. Možná ne rozumná, ale taková,

kteřá by jí dala sílu pokračovat. Pomyšlení na dalších šest měsíců nebo rok kompletování a štítkování balíků ji děsilo.

„Až muže repatriují do Holandska, budou potřebovat lékařskou péči, že?“

„Ano, samozřejmě. Holandský Červený kříž se zavázal postarat o nemocné a raněné.“

„Jste s nimi ve spojení?“

Pitt se zamračil. Jeho alkoholem zastřená mysl nemohla dost dobře pochopit, kam tím míří. „Ano.“

„Můžete mě tam dostat?“

„Kam?“ zeptal se. „Do Červeného kříže?“

„Do Holandska. Chci nabídnout své služby jako dobrovolnice.“

„Ale co Výbor pro zásilky jídla a oblečení? Jde o životně důležitou práci –“

„Životně důležitou práci, kterou může dělat každá hloupá žena v domácnosti. Jen se zeptejte paní Nicholsově nebo paní Priestleyové.“

„No, já nevím. Máte nějakou zdravotnickou průpravu, paní Gregsonová?“

Kdyby je nepřerušilo jehněčí a mořský jazyk, asi by vybuchla. Místo toho mu ukázala své ruce. „Tohle nemám od kompletování balíků.“

Pochopitelně si jich všiml. Hrubá kůže a četné jizvy se hodily snad leda tak jen ke služce. Ve skutečnosti si říkal, jestli neposluhovala a nepolepšila si manželstvím se zesnulým a očividně neoplakávaným panem Gregsonem. Pokud tedy je zesnulý, uvedomil si. Nikdy vlastně nepotvrdila, že je vdova, jenom zachytil útržky klepů na vedení Výboru pro zásilky jídla a oblečení.

„Fenol a eusol provedou s ženskou kůží hrozné věci,“ řekla. „Strávila jsem dva roky ve Francii a Belgii. Nemyslím si, že Holandsko znamená výzvu.“

„No, musím učinit opatření pro první propuštění. Poptám se.“

„Pojedu s vámi.“

„Paní Gregsonová, podle mě by to nebylo...“ hledal správné slovo.

„Možné? Náležitě? Přijatelné? Proveditelné? Společensky přípustné?“ pobízela ho.

„Vhodné.“

„Ale, můžu zařídit, aby to bylo vhodné,“ řekla paní Gregsonová a myslela na laskavosti, které jí leckdo dlužil. „Můžu zařídit, aby to bylo velmi vhodné.“

Pitt si povzdechl. Neubráníl se myšlence na Pandořinu skříňku. Co rozpoutal malým nevinným flirtem?

„*Bon appétit*,“ pronesla paní Gregsonová s úsměvem, jenž by se u muže dal popsat jako dravý. Pitt se zadíval na své jehněčí. Se značným zděšením zjistil, že ho přešel hlad.

Kancelář *Hauptmanna* Halbrichta s dvojicí kamen a praskajícím ohněm trumfla v soutěži o nejteplejší místnost tábora i ošetřovnu a Watson se pod zimníkem začal brzy potit. Nicméně sundat ho vyžadovalo moc úsilí. Seděl zaklíněný mezi opěrkami na polstrované židli před velitelovým stolem a tělo ho bolelo od utržených úderů a nárazů. V zápalu boje bolest takřka necítil. Teď jeho tělo znovu prožívalo zápas s Hansonem úder po úderu a jednoznačně mu dávalo najevo, že jeho klouby nejsou určeny pro střet s cizími svaly a kostmi.

Zatímco se Halbricht prohraboval jednou ze skříní, Watson se rozhlížel po místnosti. Nacházelo se v ní několik věcí, které úplně zapomněl postrádat: zaprvé měkký koberec pod nohama. Pár zdobených stolních lamp se stínidly, připomínajících tiché noci strávené četbou. Nádherné římsové hodiny značky Winterhalder & Hofmeier z doby, kdy čas ještě utíkal. A také umění. Nad krbem visela olejomalba, portrét Halbrichta jako mladého muže. Pózoval s tlustou knihou v podpaží a byl oblečený zřejmě do akademického taláru. Ostatní stěny zdobily anglické lovecké výjevy, obvyklá změť červených sak, koní, rohů a psů. Zastesklo se mu z nich po domově, po dobrém hostinci u cesty a půllitru piva.

„Aha, tady to je!“ vykřikl Halbricht a vytáhl z hlubin skříně lahev. „Portské!“

Watson očekával přinejlepším šnaps a krátce poznamenal: „Výborně.“

„Přišel jsem mu na chuť v Anglii,“ řekl Halbricht. „Spolu s marmeládou. Když jsem byl mladší a hubenější.“ Očima letmo zalétl k portrétu.

„Vy jste tam učil?“ Talár na portrétu odpovídal učiteli; marmeláda a portské svědčilo o místě u čestného stolu. Mohlo by se jednat o marmeládu od Franka Coopera? „Snad Oxford?“

„Pět let,“ potvrdil. „Jesus College. Znáte ji?“

„Vím, že se tam hodí znát velštinu.“ Při výzkumu krevních transfuzí v Káhiře se Watson setkal s absolventem fakulty jménem Lawrence a ten mu vysvětlil, že Jesus College založil Velšan a nějaké spojení s touto zemí tedy usnadňuje přijetí. Lawrence sice vyrostl v Oxfordu, ale narodil se v Tremadogu. Watson si pomyslel, že jednou své egyptské dobrodružství s drobným orientalistou a špionem musí sepsat.

„Vlastně už ani ne. Ačkoliv jsme objevili z otcovy strany nějakého Jonese, což ulehčilo mou definitivu. Ovšem před deseti lety jsem se musel vrátit do Německa. Má žena to tam nenáviděla. A chtěla naše chlapce vychovat poněmecku.“ Na okamžik vypadal posmutněle.

„Jsou v pořádku?“ zeptal se trochu váhavě Watson, který si dobře uvědomoval, že synové Německa, stejně jako Anglie, zaplatili za tuhle válku nejvyšší daň. „Chlapci?“

„Ano, děkuji. Je jim patnáct a dvanáct, takže se téhle příšerné záležitosti neúčastní. Vím, co vás napadlo. Jak může mít takový stařík tak malé děti? Moje žena je mladší než já, majore. Jedny letní prázdniny jsem se vrátil do Německa a zjistil jsem, že se k nám nastěhovali úžasní sousedé, kteří mají stejně úžasnou dceru...“

Podal Watsonovi sklenici portského a pronesl přípitek. „Ať tenhle nesmysl mezi našimi zeměmi brzy skončí.“

S tím Watson nemohl nesouhlasit. „Na mír. Ať se ho oba dožijeme.“

Trochu se napil a vychutnával si kdysi tak známou hřejivost a bohaté ovocné podtóny portského. Když se teď uvolnil, cítil, jak na něj dopadá tíha jeho činů jako silná kroužková košile. Ramena mu klesla.

„Tohle je něco, majore,“ řekl Halbricht a najednou zněl zkroušeně. „Určitě nemáte nic zlomeného?“

„Podlitiny. Trochu mi zvoní v uších. Bolí mě tohle oko. A nepochybuji o tom, že mi trup hraje zajímavými barvami. Sayer, můj sluha, mi ovázal žebra. Odvedl dobrou práci.“

„Musíte se od něj nechat hýčkat, majore. Dobrý sluha je k nezaplacení. Už nejste tak mladý, jako když jste před všemi těmi lety běhali s panem Holmesem po Londýně.“

„To mi nemusíte připomínat.“ Až na to, že mu to připadalo jako století, a ne desetiletí. Úplně jiný život. A asi to tak bylo. Ať tohle všechno dopadne jakkoliv, Londýn už nebude nikdy stejný, ani po skončení konfliktu. Lidé, kteří se vrátí z téhle odporné války, se o to postarají.

„Vážně vám musím poděkovat.“ Halbricht nabídl Watsonovi cigaretu, a když ji přijal, zapálil ji masivním stříbrným stolním zapalovačem. „Udělal jste statečnou a úctyhodnou věc.“

„Mně to tak nepřipadá,“ namítl Watson sklesle.

„Dal jste své slovo –“ začal Halbricht.

„Možná měl Hanson pravdu. Možná takové slovo ve válce nic neznamená.“

Halbricht zavrtěl hlavou. „Ten muž byl vyšinutý. Sám víte, že by se moc daleko nedostal. Vesničané by ho ve vteřině odhalili. Jen by přivolal odplatu na ostatní Angličany. Dokonce i já se musím nechat vidět, jak hraji podle pravidel. Ztratíte muže třeba jen na čtyřadvacet hodin a místní velitelství armády chce vědět, jak a proč a kdo za to zaplatí. Příliš mnoho útěků a můžete se těšit na novou práci předáka v břidlicovém dole. Jako většina mužů v táboře tu jen sedím a čekám, až válka skončí.“

„I tak, chudák Hanson zemřel,“ připomněl Watson veliteli.

„Což není vaše chyba.“

„Technicky vzato ne. Morálně možná.“

Hlasy Angličanů se během hádky a následného zápasu nesly mezi stromy a dopluly až do tábora. Dozorci s baculatým

oblíčejem a Mauserem to šel prověřit a dorazil právě včas, aby viděl, jak se Hanson chystá Watsonovi kamenem vyrazit mozek z hlavy. Střelil Hansona do hrudi a na místě ho zabil.

„Co napíšete do zprávy?“ zeptal se Watson.

„Že Hansona zastřelili při pokusu o útek. O přesných okolnostech nepadne ani zmínka. Jeho rodinu ujistíme, že jako důstojník konal svou povinnost. Mé nadřícené potěší, že jsem zabránil povyku kolem válečného zajatce. A vás...“

Odmilka se prodlužovala.

„Vás může trochu utěšit, že jste důstojník a gentleman, jehož slovo za něco stojí.“

Watson do sebe hodil pití. K jeho překvapení mu Halbricht dolil. Neodmítl, byť v něm takové bratříčkování vyvolávalo rozpaky. „Chabá útěcha.“

„Ocitl jste se v bezvýchodné situaci,“ konstatoval Halbricht. „A já teď čelím stejnému dilematu.“

Něco v jeho hlase zastavilo Watsonův pád do sebelítosti. Útulný pokoj, portské, cigareta. Hýčká ho, než mu něco oznámí. Narovnal se na židli. „O co jde, *Hauptmanne*?“

Muž vypadal ztrápeně, jako by naloženo dostal on. „Takhle novinka se mi neoznamuje lehko. Doufal jsem, že by sklenička mohla pomoci. Ale ještě to ztížila, tahle chvíle... kamarádství.“

„Nejsme kamarádi. Ještě ne. Jsem pořád nepřátelský důstojník. Obávám se, že tuhle skutečnost nezmění žádné množství portského.“

Halbricht přikývl a tvářil se jako zpráskaný pes. „Samozřejmě máte pravdu.“ Zhluboka se nadechl a sbíral odvalu na ránu, kterou se chystal zasadit. „Majore Watsone, s lítostí vám oznamuji, že vás vyškrtli ze seznamu repatriovaných.“

Až v tu chvíli si Watson uvědomil, jak moc počítal s tím, že se z Krefeldu dostane. Možná právě proto se tak neústupně snažil zastavit Hansona, obával se – podvědomě –, že by mohl ohrožit jeho vlastní propuštění. A teď tohle. Ještě víc se mu přitížilo.

Cítil, jak se přehradou naplněnou vodami zoufalství klikatí prasklina. Snažil se udržet hlas v klidu. „A udali nějaký důvod?“

„Majore, oni nemusejí podávat vysvětlení. Stačí jim ‚žádost zamítnuta‘ a razítko.“

„Mohl jste se zeptat proč,“ řekl Watson. „A podat odvolání. Také jste mohl podat žádost na Červený kříž.“

Hauptmann přikývl a tvář se mu zhroutila do výrazu, který vypadal jako lítost. „Jak jsem řekl, majore, bezvýhodná situace. Mohl jsem něco namítnout, udělat dusno, jak říkáte. Ale vím, že ve skupině armád řídící tenhle sektor se najdou tací, kteří mě považují za moc měkkého. Moc ohleduplného. Milovníka všeho britského. V jejich očích mě poznamenala léta strávená v Oxfordu. Můj smysl pro čest, i když za moc nestojí, mi říká, že bych měl udělat všechno pro to, abych odsud muže jako vy dostal. Můj smysl pro přežití mi říká, abych nečeřil vodu. Majore Watsone, na rozdíl od vás nejsem statečný.“

„Statečný? Já? Nemyslím si. Statečné by možná bylo, kdybych šel s Hansonem.“

„Domnívám se, že potom bych pil sám a možná připíjel dvěma padlým mužům.“

Watson zdvihl sklenici. „Na padlé, všechny. A na ty, které zanechali ve smutku.“ Pořádně si lokl portského, rychle, aby odhalil, že se mu třesou ruce. Položil sklenici před sebe na stůl a chtěl se zvednout, ale výraz v Halbrichtově tváři ho zastavil. Znovu se posadil. „*Hauptmann*? Tuším, že je zde ještě něco.“

Teď už se mu milovník Anglie do očí nepodíval. Velitel si prohlížel své portské, jako by viděl něco plavat na hladině. Než promluvil, olízl si suché rty. „Budete přesunut jinam. Existuje *Lager*, který nemá žádný britský zdravotnický personál, co by stál za řeč. Přidělili vás tam.“

„Jaký tábor?“

„Pochopte, že tohle jsou rozkazy od jednotek desáté armády, přímo z kanceláře samotného Von Knobelsdorfa.“

Watson pochyboval, že velitel desáté armády si dělá starosti s jedním postarším vězeňským doktorem. „Do jakého tábora mě přesunujete, *Hauptmann*?“

To slovo znělo, jako by si odkašlal pes. „Harzgrund.“

Watson přikývl. Slyšel o něm. Každý v tomto systému o něm slyšel. Znárn rovněž jako nejhorší tábor v Německu. Pakliže zvěsti nelžou, major John H. Watson z Královského armádního lékařského sboru právě dostal rozsudek smrti.

Do plátěného lodního pytle si neměl moc co sbalit. Watson si pečlivě složil spodní prádlo a náhradní košile a dal je dospod, následovaly „luxusní“ potřeby, které dostal v balících, pár drahocenných sklenic s jídlem a anglické vydání *Úpadku a pádu římské říše*, které se mu podařilo vzít v nemocnici.

Sayera, jeho šlachovitého malého sluhu s vzrůstem žokeje – sloužil v jednom z birkenheadských „prťavých“ pluků, vytvořených ze spousty ochotných mužů, kteří nedosahovali předpisové výšky –, zdrtilo, když se zprávu dozvěděl, a celé dopoledne Watsona při balení obskakoval. Zařídil, aby se Watson při snídani pořádně najedl, dokonce ho přiměl vypít dva šálky žaludové kávy. Upozornil ho, že ho možná čeká dlouhý den.

„Jde o to, majore Watsone, že většina ostatních se ke mně chová jako k nejnižšímu lokaji. Uvař čaj, umyj hrnky, ustel mi, vytři mi prdel, to je pašák.“ Watson se jeho předvádění snobského hlasu zasmál. Sayer byl sice sprostý, ale vždy zábavný. „Pro ně je to stejný jako ve škole. S váma jsem si tu a tam i trochu odpočinul a dostalo se mi krapet úcty. Budete mi chybět, pane. Kam že vás to posílají?“

Zopakoval jméno. Neznělo o nic přívětivěji, než když ho vyslovil velitel. Harzgrund. Jako germánské zachrčení.

„Kde to přesně leží?“

„Myslím, že v pohoří Harz. Na každý pád dál v Německu.“

„Podle mě to není nic než bezcitnost. Kdybyste šel do Holandska, měl bych za vás radost, ale tohle...“

Watson položil drobnému muži ruku na rameno. „Já vím, Sayere. Ale někdy musíme snést nesnesitelné, že?“ Sayer přikývl. „Tamhle jsem vám nechal nějaké cigarety, tabák a dýmku.“

Ne, o nic nejde; snažím se méně kouřit.“ Watson se bouchl do hrudi a zkrivil tvář při přívalu bolesti od jedné z mnoha podlitin. „Přijde mi, že jsem po nich víc cítit.“

„Ne tolik jako po tý zatracený zelný polívce,“ oponoval Sayer.

„Takhle jsem to –“ začal, než si všiml, jak Sayer mrkl.

„A já bych chtěl, abyste si vzal tohle, pane,“ řekl Sayer a zpod roztrhaného kabátu vytáhl pár silných pletených ponožek.

„Sayere, to nemůžu. Tak dobré ponožky mají cenu vlastní váhy v pravé kávě.“

„Plete je moje matka, pane. Můžu jich dostat spoustu. Prosím. Nenosil jsem je. No, ne víc než jednou nebo dvakrát. A vypral jsem je.“

„Děkuji vám, Sayere. Vážím si toho. Ještě chci, abyste pro mě udělal dvě věci. Jednak abyste poslal mé dopisy. Víím, že překračuji povolené množství, ale tentokrát to určitě přejdou.“

„Rozhodně, pane. A to druhé?“

„Dejte vědět Červeném kříži, kam jsem šel, ať přesměrují balíky.“

„S radostí.“

Dveře místnosti se otevřely. Dovnitř vstoupil *Feldwebel* Krebs s chmurným obličejem. „Nastal čas, majore,“ řekl. „Přijel nákladák.“

„Jak dlouho trvá cesta?“ zeptal se Watson.

Krebs se zašklebil nad představou, co na vězně čeká. „Sedm hodin, možná víc.“

„A je to nákladák?“

„Ano.“

„Hádám, že sklápěcí křesla do něj nedali.“ Watson sebral z postele slámou vycpaný polštář a strčil si ho do podpaží. „Jistě můžete tomu, kdo zaujme mou pryčnu, sehnat jiný,“ řekl Sayerovi.

„Nechte to na mně, pane. Tak, já vám to vezmu.“

Krebs vypadal zmateně. „Jen jeden kufr?“

„Ano.“

Podíval se na Sayera. „I na vaše věci?“

„Ne, kamaráde. Já zůstávám tady.“

Krebs zavrtěl hlavou. „Ne. *Hauptmann* Halbricht se vyjádřil jasně. O majora Watsona musí být postaráno, vojíne Sayera. Jedete s ním.“

Nákladák, dýchavičný Horch s volně přivázanými plátěnými boky, které představovaly pro vítr pramalou překážku, opustil Krefeld II hned po poledni a vyrazil na východ. Sayer se snažil statečně čelit skutečnosti, že o jeho přeložení rozhodli bez něj; Watson si hlasitě stěžoval a dožadoval se, aby ho pustili za Halbrichtem, ale řekli mu, že jako v každé armádě rozkaz je rozkaz. Sayer s ním pojedou do Harzgrundu. V poutech, bude-li třeba.

Z otevřené zadní části vozu, u níž seděl a kouřil jejich dvoučlenný doprovod, Watson viděl, že řídká doprava na cestě sestává zejména z koňských povozů, kde se mezi ojemi jako vždy lopotily na kost vyhublé herky. I lidé se zdáli šedí a ztrhaní, potřebovali by vydatný přísun bílkovin, pomyslel si. Jenom motocyklista, který kolem nich proburácel v koženém třepotajícím se plášti, vypadal, že se těší obstojnému zdraví.

„Trochu nóbl, ne?“ podivil se Sayer a pečlivě balil cigaretu.

„Cože?“ zeptal se Watson.

„Celý nákladák jen pro sebe. Takový luxus.“

Watson přikývl. Vězni se normálně přepravovali vlakem, třetí třídou, když měli štěstí, dobytčákem, když ne. Vzhledem k nedostatku paliva po celém Německu i jeho překvapila rozhazovačnost, s níž mu byl poskytnut vlastní dopravní prostředek. Doufal, že se jedná jen o laskavé gesto *Hauptmanna* Halbrichta. Jestli ano, tak bylo stejně pošetilé jako poslat s ním Sayera. Tvrdé pneumatiky a hrbolaté cesty způsobily, že Watsona zlobila žebra, stále bolavá od lesního zápasu s ubohým, bláhovým Hansonem. Sayer si všiml řady úšklebků, které doprovázely každý otřes.

„Chcete, abych vám to převázal, pane?“